

مدیریت حقوق دیجیتال چیست؟

مدیریت حقوق دیجیتال مجموعه فن‌آوری‌هایی است که بر دسترسی بر دارایی‌های دیجیتال نظارت می‌کند. دارندگان حقوق معمولاً شرکت‌های دارنده کپی رایب هستند و با استفاده از مدیریت حقوق دیجیتال (Digital Rights Management) یا همان DRM دسترسی افراد به مستندات، برنامه‌های کامپیوتری و داده‌های خود را محدود می‌کنند.

با این حال DRM بیشتر برای مبارزه با خرید و فروش و استفاده غیر مجاز از محصولات چند رسانه‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد. DRM بر دو اصل رمزگذاری و محدودیت دسترسی بنا شده‌است. DRM از رمزگذاری برای محافظت از و از تعریف سطح دسترسی برای نظارت بر استفاده از مطالب بهره می‌برد.

مطالبی که DRM بر آنها اعمال می‌شود، فرمت خاصی دارند که تنها با استفاده از قفل‌ها و ابزار مناسب خوانا می‌شوند. در این میان سطح دسترسی برای افراد تعریف می‌شود تا افراد بتوانند با استفاده از کلیدهای مناسب، قفل‌های مطالب را باز و به آنها دسترسی پیدا کنند. برای مثال فایل‌های موسیقی که DRM بر آنها اعمال می‌شوند تنها توسط افرادی که با پرداخت پول، کلید قفل را خریداری کرده‌اند قابل شنیدن هستند. اولین و بزرگترین استفاده کنندگان DRM شرکت‌های ساخت و پخش موسیقی و فیلم هستند.

زمانی که DVD برای اولین بار به بازار عرضه شد، سیستمی مشابه DRM بر عدم کپی کردن فیلم‌ها نظارت می‌کرد. با ظهور فرمت MP3 و پخش موزیک در اینترنت با این فرمت، مدیریت حقوق دیجیتال آثار جدی‌تر دنبال و باعث اعمال DRM در فروشگاه‌های آنلاین موسیقی مانند iTunes و Napster شد.

یکی از ایراداتی که به مدیریت به روش DRM وارد است، عدم سازگاری ابزار قفل گذاری با تمام نرم‌افزارها و سیستم‌ها می‌باشد. برای مثال موزیک‌های خریداری شده از فروشگاه Napster بر روی iPod و iTunes قابل پخش نمی‌باشد و یا اگر روزی Napster و iTunes عرضه نرم‌افزار خود را متوقف کنند، موزیک‌هایی که در گذشته از آنها خریداری شده‌است، غیر قابل استفاده می‌گردند.

موضوع دیگر، امنیت بسیار ضعیف قفل‌های DRM است. امروزه هکرها به راحتی قفل مطالب محافظت شده را می‌شکنند و آنها را با فرمت‌های سازگار بر روی اینترنت قرار می‌دهند.

با تمام محاسن و معایب DRM، صاحب‌نظران معتقدند که اعمال محدودیت‌های دسترسی در فضای آزادی مانند اینترنت، که هدف اصلی میثاق آن ایجاد فضایی دور از محدودیت برای همه است، منجر به کم و محدود شدن خلاقیت کاربران می‌شود.

رشید عسگری
همشهری آنلاین